

Jak Zachód
ograł Gorbaczowa

Aleksander Gurgul
Zakopane – stolica naciągania i tandety

Prof. Adam Leszczyński
HiT – fobie konserwatystów

Tadeusz Mazowiecki
i rząd jedności narodowej

Bogusław Linda
NIC NIE MUSZĘ

**ŻYCIE JEST
POZA FILMEM**

ISSN: 1509-3115 Indeks: 353299

ISSN 1509 3115

38 >

9 771509 311201

WISŁA

maj - grudzień 2022

FESTIWAL FILMÓW POLSKICH

Albania, Armenia, Azerbejdżan, Bośnia i Hercegowina, Bułgaria
Chorwacja, Gruzja, Kazachstan, Kirgistan, Korea Południowa
Macedonia, Mołdawia, Rumunia, Serbia, Słowacja, Słowenia
Tadżykistan, Turcja, Uzbekistan, Wietnam

www.festiwalwisl.pl

Finansowanie RP:

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

POLSKI
INSTYTUT
SZTUKI
FILMOWEJ

Organizatorzy:

WSPIERAM!
FUNDACJA

Tylko telewizji żal

Wypadł z posady prezesa TVP na wirażu historii. Nie tej wielkiej historii, w której swoje karty zapisali zmarli ostatnio królowa Elżbieta II i Michaił Gorbaczow. Głowa Jacka Kurskiego, choć dla PiS bardzo cenna, bo równie bezwzględna, a przy tym skutecznego propagandyście ze świecą szukać, to tylko mała część historii kraju średniej wielkości. Za to z ambicjami napompowanymi jak balon. Taki też jest paroletni epizod rządów Kurskiego. Co po nim zostanie? Za rok, dwa? Zmarnowany czas. I odarci z godności pracownicy bądź równie jak on zdemoralizowani ludzie. Pogrzebana idea mediów publicznych, które bardzo trudno będzie odbudować.

Skąd ta zmiana? Tropy mogą prowadzić w stronę prezydenta Dudy, który jako jedyny mógłby zablokować pomysły takiego majstrowania przy ordynacji wyborczej, żeby PiS mogło za wszelką cenę utrzymać się przy władzy. Dla Dudy butny prezes TVP odwołany w tak upokarzający sposób to miły widok. Przecież nie tak dawno żądał odwołania Kurskiego, a skończyło się tak, że został przez niego bezlitośnie ograny. Dla polityków wyrównywanie rachunków, czyli porachunki, to jeden z najsilniejszych afrodyzjaków.

Kurski przez całe życie gra na siebie, a w telewizji dostał tak wielką władzę, że mógł sobie zbudować silną

pozycję. Na miarę ambicji, które sięgają najwyższych stanowisk w państwie. Mówi się, że robił telewizję dla jednego widza. Ale to duże uproszczenie. TVP wygrywa z konkurencją. Ma więcej od niej widzów. A każdy widz ma pilota i wybiera, co chce. Odpowiedź na pytanie, dlaczego wybiera właśnie tę telewizję, to punkt wyjścia do rozmowy o prawdziwej telewizji publicznej. Takiej, jaką mają Anglicy czy nawet Niemcy.

Dla Kaczyńskiego najważniejsza jest władza. Kurski bardzo mu w jego planach pomagał. Co więc się stało, że prezes PiS odstrzelił prezesa TVP, i to w tak paskudny sposób? Może przypominało mu się, w jaki sposób Kurski go porzucił? I co wtedy o nim mówił? A mówił celnie i bardzo złośliwie. Kurski ma talent do wygrzebywania się z sytuacji beznadziejnych. Po przegranych wyborach do Parlamentu Europejskiego wydawało się, że czeka go polityczna emerytura. A zamiast tego Kaczyński wsadził go do windy, która powiozła go bardzo wysoko.

Co dalej z Kurskim? Rzecznik PiS zapowiedział, że czekają go nowe zadania. To akurat prawda. Nie zginie, kręgosłup ma tak giętki jak tancerka mongolska. Z pewnością znowu będzie o nim głośno. Połknie tę żabę i dostanie nowe zadanie.

BAKOWSKI

Bądź z nami
na Jesiennych Targach
Książki w Warszawie
15-18 września 2022 r.
 (czwartek-niedziela)
PRZEGLĄD serdecznie zaprasza
 na nasze **stoisko nr 17**
 w Arkadach Kubickiego
 na Zamku Królewskim

Czekamy z promocyjnymi cenami

Spotkaj się
 z autorami
 naszych książek

Do zobaczenia!
 Wstęp wolny

Więcej informacji na s. 9

W NUMERZE

KRAJ

- 8 Kurski – pas czy PiS?**
Przypadki byłego prezesa TVP
- 12 Płynnie węgiel, płynie**
Czy dopłynie przed zimą
- 16 Góral stał się memem**
– rozmowa z Aleksandrem Gurgulem
- 20 Zamknięci z automatu**
Nadużywanie aresztu tymczasowego

SYLWETKI

- 24 Królowa**
Scheda po monarchini
- 27 Obrotowa**
Nowa premierka Wielkiej Brytanii

OPINIE

- 30 Adam Leszczyński**
„Historia i terażniejszość” bez przyszłości
- 34 Jarosław Dobrzański**
Gorbaczow – sukces i porażka

MEDIA

- 38 Po co lewicy wolność słowa?**
Elity nie zawsze wiedzą lepiej

HISTORIA

- 40 To był rząd jedności narodowej**
Gabinet Tadeusza Mazowieckiego
- 44 Dla Niemców 1 września nic nie znaczy**
II wojna okiem współczesnych

KULTURA

- 46 Życie jest poza filmem**
– rozmowa z Bogusławem Lindą
- 49 Kulturalia**
- 66 Mieczysław Porębski. Portret mistrza**

ZAGRANICA

- 50 Przelomowe pomysły i kłopotliwa cisza**
Projekty rosyjskiej zbrojeniówki
- 54 Iluzja pokoju**
Zapomniane wojny

ZDROWIE

- 56 Testowanie to podstawa**
– rozmowa
z prof. Krzysztofem Tomasiewiczem

PSYCHOLOGIA

- 58 Psychologiczna rola jedzenia**
Emocje na talerzu

FELIETONY I KOMENTARZE

- 3 Jerzy Domański**
Tylko telewizji żal
- 15 Andrzej Romanowski**
Nie poszedłem w Tatry
- 23 Roman Kurkiewicz**
Jedynym poglądem – władza
- 33 Tomasz Jastrun**
Zatęchła szafa
- 53 Wojciech Kuczok**
Kociarz pod prysznicem

16

KRAJ

GÓRAL STAŁ SIĘ MEMEM

– rozmowa z Aleksandrem Gurgulem

24

SYLWETKI

KRÓLOWA

Scheda po monarchini

58

PSYCHOLOGIA

PSYCHOLOGICZNA ROLA JEDZENIA

Emocje na talerzu

Projekt okładki: Ed Mund

FOT. PAWEŁ RELIKOWSKI/POLSKA PRESS/EAST NEWS

f Zastępuje na pomnik?

Pamiętam wizytę Michaiła Gorbaczowa w Polsce w 1988 r., wszyscy oglądaliśmy w telewizji. I Andrzeja Rosiewicza, który witał gościa fajną, dowcipną i przyjazną piosenką wykonaną w języku rosyjskim.

Gorbaczow budził sympatię, bardzo się różnił od poprzedników, był bliżej zwykłych ludzi.

Chciał zmienić Rosję. Wszyscy ważni przywódcy ówczesnego świata byli mu przychylni. Niestety, nie udało mu się.

Moim zdaniem należy mu się uznanie i szacunek, ale żeby zaraz pomniki i ulice jego imienia? U nas? Bez przesady. Może w Rosji, kiedyś...

Janina Frykacz

✉ 30 lat od morderstwa Jaroszewiczów

1 września br. minęła 30. rocznica brutalnego zamordowania premiera Piotra Jaroszewicza i jego żony Alicji Solskiej. Polski Ruch Lewicowy (w organizacji) pamięta o tej smutnej dla polskiej demokracji rocznicy i tego dnia oddał hołd przy grobie premiera Jaroszewicza na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach. Od tej dramatycznej śmierci mijają trzy dziesięciolecia, a sprawców morderstwa i ich mocodawców nie wykryto i nie ukarano!

Polski Ruch Lewicowy wyraża słowa dezaprobaty wobec opieszałości i braku wyjaśnienia wszystkich okoliczności mordu, nieukarania sprawców ani mocodawców tej ohydnej zbrodni. Wzywamy polskich parlamentarzystów i żądamy powołania nadzwyczajnej sejmowej komisji śledczej w sprawie wyjaśnienia wszystkich okoliczności śmierci brutalnie zamordowanego premiera polskiego rządu i jego małżonki oraz ujawnienia sprawców i mocodawców tej zbrodni!

*Koordynator krajowy Polskiego Ruchu Lewicowego
Zbigniew Sowa*

f Ukraińska podręcznikowa doktryna szoku

Ukraina – kraj rozkradany przez swoich i obcych, z wojną na karku, z „pomocą” MFW i USA, którą to „pomoc” będą Ukraińcy spłacać do końca świata. Ich kapitalizm jest taki sam jak nasz – dziki, pazerny, odbierający pracującym prawa, ustanawiający Himalaje bogactwa i depresje nędzy. To nie spokojny i dbający o obywateli kapitalizm skandynawski. Wydaje mi się, że gdyby nie tworzenie przez USA „kordonu sanitarnego” wokół Rosji, tej wojny by nie było. Podzielim konkluzję felietonu Romana Kurkiewicza z przytoczonym zdaniem prof. Karola Modzelewskiego – nie za wszystko warto oddawać życie, jeśli w ogóle trzeba nim szafować.

Ewa Wesotowska

Kombatanci mogą nie być tak potulni i nie będą się godzić na każdą zmianę po skończonej wojnie. Także sporo broni własnej i zdobyczej nie wróci do magazynów. Raczej nie będzie spokojnie.

Piotr Salwowski

f Komu i dlaczego grozi prof. Wakat

Ideał zostanie osiągnięty, kiedy jeden nauczyciel będzie uczył wszystkich przedmiotów – łącznie z religią i WF – w jednej klasie. To będzie polski wkład w światowe szkolnictwo.

Rafał Simiński

ZDJĘCIE TYGODNIA

Commonwealth
żegna swoją królową.
Adelaide, Australia
Południowa,
9 września 2022 r.

W Polsce mamy ok. **800 tzw. bomb ekologicznych**, gdzie nielegalnie składowanych jest ok. 4 mln ton odpadów, w tym 800 tys. ton odpadów niebezpiecznych, stwarzających zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi. Największa na świecie bomba ekologiczna jest w **Bydgoszczy**, na terenach po dawnych zakładach chemicznych Zachem.

Prezydent Duda, choć zatrudnia rekordową liczbę urzędników, nie ma nic sensownego do zaproponowania większości Polaków. Jego przemówienia są puste w treści, za to gdy mówi o historii, pełne kłamstw. Polakom radzi, by zacisnęli zęby, ale **dla 310 urzędników** pałacu ma **1,4 mln zł premii**. Za co?

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej odpowiedział na pytania **Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia** i potwierdził, że w sprawach frankowiczów stoi po stronie kredytobiorców. Uprościł prowadzenie procesów frankowiczów z bankami. Zakazał poprawiania umów i określił korzystne zasady przedawnienia dla roszczeń.

Warszawa podejmie starania o **zwrot 140 nieruchomości** oddanych kupcom roszczeń w ciągu ostatnich 10 lat. Taką możliwość stworzył precedensowy wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego, który uznał, że kupcy roszczeń nie powinni być brani pod uwagę przy zwrotach gruntów znacjonalizowanych dekretem Bieruta.

W Polsce jest już zatrudnionych ponad **milion cudzoziemców**, z czego 358 tys. to obywatele Ukrainy, którzy podjęli pracę po 24 lutego.

7 września wczesnym popołudniem panele solarne

W Polsce wyprodukowały 6711 MWh energii, czyli 33% zapotrzebowania w tamtym momencie. Niestety, tempo zakładania instalacji fotowoltaicznych spadło z powodu problemów z magazynowaniem energii pozyskiwanej dzięki OZE.

Na koniec pierwszego półrocza wartość depozytów złotych Polaków ulokowanych w bankach osiągnęła wartość **910 mld zł**. O 25% wzrosły depozyty walutowe i sięgnęły 160 mld zł (**„Rzeczpospolita”**).

Jaka jest najlepsza praca w Polsce? **Trybunał Konstytucyjny** za rządów Julii Przyłębskiej. Za 30 tys. zł miesięcznie nie trzeba się przemęczać. Gdy w 2015 r., jeszcze przed Przyłębską, TK wydał 59 wyroków, to w 2021 r. tylko 18. **W 2016 r. na wyrok czekano średnio 90 tygodni, a w 2021 r. aż 146**. W sprawie odebranych emerytur funkcjonariusze czekają na decyzję od czterech i pół roku (**„Polityka Insight”**).

Jarosław Zieliński, poseł PiS, od listopada 2019 r. nie jest wiceministrem w MSWiA, ale ciągle ma do dyspozycji limuzynę rządową z ochroną. Chyba nie zagrażają mu ci policjanci, którzy wycinali konfetti na jego powitanie?

W Polsce żyje prawie **3 tys. muflonów**, dzikich górskich owiec, które trafiły do naszego kraju po II wojnie światowej. Niestety, koła łowieckie sprowadziły je na niziny Wielkopolski. I teraz 650 muflonów niszczy pola uprawne rolników. A Ministerstwo Klimatu i Środowiska nie chce tych zwierząt wpisać na listę objętą odszkodowaniami. Rolnicy są bezradni.

PRZEBŁYSKI

Nawozy imienia wicepremiera Kowalczyka

Kłamstwo to ich drugie imię. Premiera Morawieckiego trudno przebić. Chyba że zrobi to kolejny Pinokio. Wicepremier, minister rolnictwa Henryk Kowalczyk. Dla opozycji to góra złota, bo skutecznie demoluje poparcie wsi dla PiS. Gdy ceny nawozów poszybowały w kosmos, Kowalczyk na wiosnę obiecał dopłaty do nawozów. Rolnicy mieli je dostać do końca sierpnia. Jest połowa września, a gdzie dopłaty? W głowie Kowalczyka. Konta rolników są puste. Co w tej sytuacji robi Kowalczyk? Ponieważ jesienią nawozy będą jeszcze droższe, obiecuje kolejne dopłaty. Bezwstydny i bezczelny urzędnik. W podejściu do problemów rolników dorównuje mu tylko dojący wieś francuski BNP Paribas. Reklamujący się na bogato jako bank zmieniającego się świata. Może pójść tym tropem i zmienić Kowalczyka? I bank?

Pedofil, ale arystokrata

Arystokraci przypominają o sobie. Piszą listy w obronie pedofila. I to wtedy, gdy przyzwyczajony człowiek protestuje. Ksiądz Mirosław N., pedofil, został skazany za molestowanie 14-latką na obozie rekolekcyjnym w Mikaszówce pod Augustowem. Ksiądz ma odsiedzieć trzy lata w więzieniu i zapłacić 50 tys. zł za doświadczenia. Jedna z wielu podobnych, ponurych spraw. Jest przestępstwo i jest kara. Ale jest też coś takiego jak solidarność starych rodów. W obronie księdza, który wywodzi się z rodziny szlacheckiej herbu Sas, do sądu zaczęli pisać listy Jan Radziwiłł, Tytus Stanisław Czartoryski, senator Jan Maria Jackowski, Izabella Dembińska, Paweł Tarnowski i wielu innych. Ksiądz co prawda jest pedofilem, ale czy arystokrata może siedzieć w więzieniu? To się nie mieści w arystokratycznych główkach.

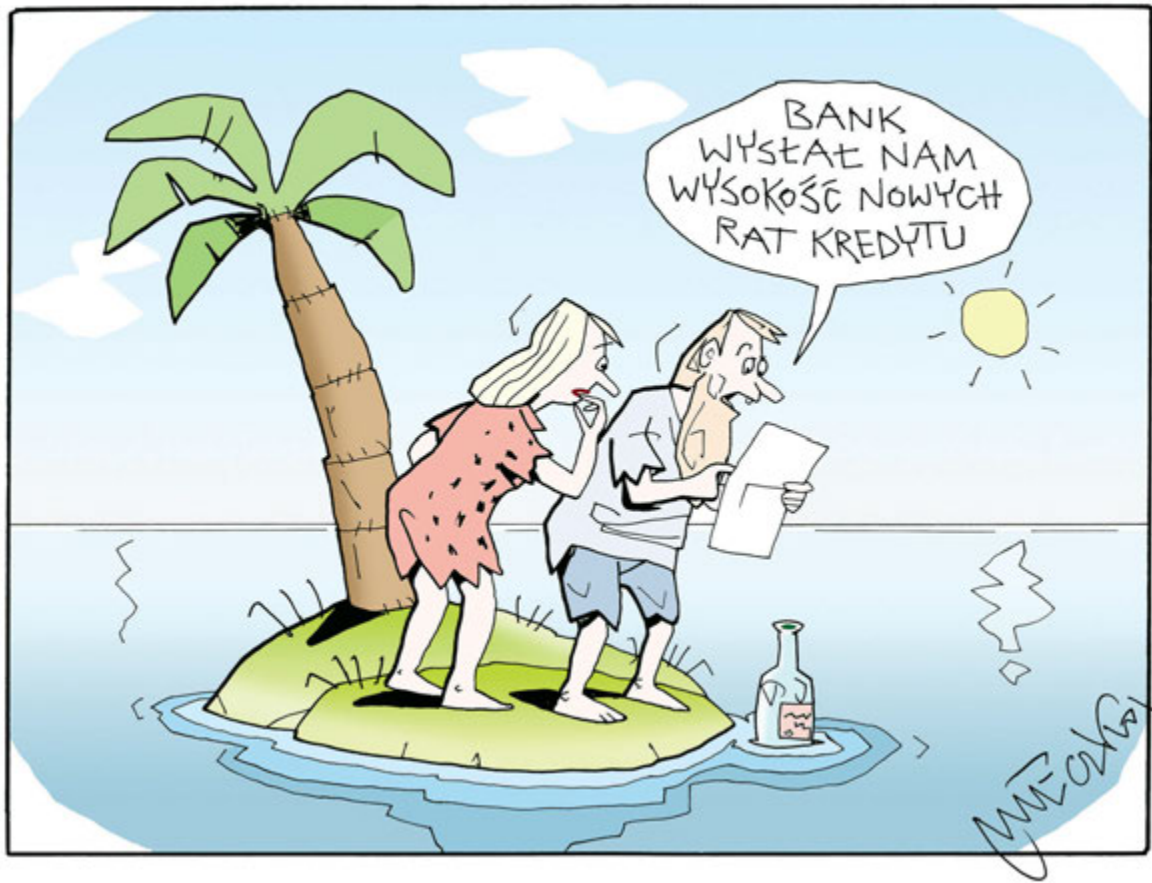
Nigdy, przენigdy

Bez pardonu potraktował tygodnik „Nie” prezydenta Dudę, który nerwowo i niemądrze zareagował na słowa Jerzego Owsiaka. Nie spodobało mu się, że Owsiak skrytykował go za nazwanie „durniami i zdrajcami” ludzi wspierających uchodźców na granicy z Białorusią. Odwinął mu się dziecinnie. Skąd u Dudy ten kompleks PRL? „Ten pan ma ogromne doświadczenie jeszcze z czasów PRL”. Przecież tatuś Dudy miał w PRL o wiele większy dorobek niż Owsiak. „Nie” podsumowało Dudę: „Taki człeczyna jak Duda nigdy, przენigdy nie jest w stanie obrazić takiego gościa jak Owsiak”.

Niedouczony springerowiec

Od sekretarza redakcji w Springerowskim „Fakcie” właściciel oczekuje tylko jednego: piśmko ma przynosić zyski i napychać koncernowi kabzę. Ale mimo tak prostych oczekiwań sekretarz Romuald Kiedrzyński mógłby mieć też trochę wiedzy. Walenie cepem nawet w „Fakcie” nie wystarczy. Ujadając na Gorbaczowa, Kiedrzyński wybił się na czoło bredzistów. Choć w tym przypadku urodzaj był w mediach spory. Dla pana K. „Gorbaczow był zbrodniarzem gotowym utopić we krwi wiele miast”. „Przegrał wszystko”, pisze Kiedrzyński. A to Niemcy muszą się dziwić! Bo u nich Gorbaczow to gość powszechnie szanowany i fetowany. Poczytałby Kiedrzyński jakieś bratnie Springerowskie gazety, toby go olśniło. Może.

PYTANIE TYGODNIA | Czy Polska powinna zażądać od Niemiec oczyszczenia Bałtyku z niebezpiecznych chemikaliów?

OLGA SARNA,
działaczka na rzecz Bałtyku,
Fundacja MARE

Łatwo wywoływać kogoś innego do zajęcia się określonym problemem, w tym przypadku obejmującym m.in. zatopioną broń chemiczną i niebezpieczne wraki, zresztą nie tylko z czasów wojny. Prawdą jest jednak, że mówimy o zagrożeniu ekologicznym, którym ktoś musi się zająć. Inne kraje regionu bałtyckiego, takie jak Finlandia, nie oglądają się na pozostałych i podejmują odpowiednie kroki na własną rękę, zwłaszcza jeśli chodzi o usuwanie z wraków paliwa i zapobieganie jego wyciekowi. Są to programy finansowane przez rządy i realizowane na wodach terytorialnych poszczególnych państw, traktowane przez nie jako działanie w interesie własnych obywateli. W mojej opinii wysiłki takie powinny jak najszybciej podjąć wszystkie kraje, a więc i Niemcy, a także Unia jako całość.

WALDEMAR WITKOWSKI,
przewodniczący Unii Pracy

Tak, bo ten, kto czyni szkodę, musi ją naprawić. Wymiana wód jest w Bałtyku tak mała, że każde rozszczelnienie zbiorników z niebezpiecznymi substancjami może zaszkodzić całemu ekosystemowi. Byłoby naturalne, gdyby każdy, kto się przyczynił do danego zagrożenia dla środowiska czy dla spokojnego żeglowania, był odpowiedzialny za jego usunięcie; dotyczy to także państwa niemieckiego.

PROF. PIOTR SKUBAŁA,
biolog, etyk środowiskowy,
Uniwersytet Śląski

Nie chcę, żebyśmy od kogokolwiek czegoś żądali w kwestii do Bałtyku. Jest on naszym wspólnym problemem. Chemikalia pozostające w nim od dekad są plamą na honorze nas wszystkich. Usunięciu zanieczyszczeń musi towarzyszyć koniec traktowania Bałtyku jako ścieku, co robi każde państwo regionu, a my mamy tu wyjątkowo dużo na sumieniu.

No i walka z kryzysem klimatycznym, który bardzo silnie wpływa na życie w morzach. Jeśli wszyscy tak do tego podejną, to może nam się uda. Żądania dotyczące spraw sprzed dziesięcioleci nie służą niczemu dobremu, a już na pewno nie współpracy.

Czytelnicy PRZEGLĄDU
MICHAŁ CZARNOWSKI

Co do tego mają Niemcy? O neutralizacji zagrożenia związanego z bronią chemiczną poprzez jej zatopienie zdecydowano na konferencji poczdamskiej. Wszystkie kraje nadbałtyckie powinny żądać oczyszczenia morza od krajów, które podpisały się pod tym „genialnym” planem: od Wielkiej Brytanii, USA i Rosji.

EWA WESOŁOWSKA

Po Niemcach jest jeszcze sporo brudów wojennych i to oni powinni je usunąć. A reszta zostanie, bo obecnie są złe czasy dla ekologii. Bałtyk staje się Morzem Martwym bez soli i bez ryb.